

Cib-02.06 Respiratoire infecties (V/150207/21/RI)

Surveillance van respiratoire infectieziekten richt zich op influenza en andere virale infecties van de luchtwegen, waaronder het RS-virus, thuis opgelopen longontsteking ('community acquired pneumonia' - CAP), Q-koorts, psittacose, legionellose en tuberculose en sinds 2020 ook COVID-19. Vanaf de introductie van SARS-CoV-2 in Nederland (februari 2020) houdt het RIVM door middel van surveillance zicht op de verspreiding van COVID-19 in Nederland. EPI maakt wekelijkse overzichten van de epidemiologische situatie gebaseerd op diverse databronnen afkomstig van o.a. GGD'en, laboratoria, Nivel, Stichting NICE (Nationale Intensive Care Evaluatie) en CBS. Afhankelijk van de fase van de pandemie wordt de inhoud van het epidemiologisch overzicht aangepast. Specifieke COVID-19 surveillance en onderzoeksactiviteiten zullen ook in 2021 grotendeels onder het afzonderlijke COVID-19 programma vallen, maar er blijven uiteraard veel raakvlakken met de overige (methoden van) respiratoire surveillance en onderzoek. Voor COVID-19, net als voor de andere meldingsplichtige ziekten influenza van dierlijke oorsprong, Q-koorts, psittacose, legionellose en tuberculose, is surveillance essentieel om tijdige maatregelen, zoals de besmettingsbron of contacten opsporen, uit te kunnen voeren en voor de communicatie met zowel experts als publiek. Tevens benut EPI de surveillancedata voor respiratoire infectieziekten voor beleidsrelevant verdiepend onderzoek naar risicofactoren en naar de effectiviteit van interventies. Voor de introductie van SARS-CoV-2 gaf influenza (met pneumonie als belangrijkste complicatie) van alle infectieziekten in Nederland de hoogste ziektelast en influenza- en CAP-surveillance zijn ook belangrijk in het kader van 'pandemic preparedness'. De COVID-19 pandemie benadrukt de essentie van de surveillance van respiratoire infecties. Surveillance van COVID-19, influenza, legionellose en tuberculose voert EPI ook uit in het kader van internationale verplichtingen. EPI is vertegenwoordigd in de 'ECDC coordinating committee' voor legionellose.

De meest actuele surveillance-informatie ontsluit EPI digitaal via de RIVM-website voor professionals en het publiek. Dit gebeurt wekelijks zoals bij COVID-19 en influenza of minder frequent zoals ieder kwartaal bij tuberculose. Voor de surveillance taken voor COVID-19 is een team medewerkers verantwoordelijk zodat beleids- en publieksvragen snel beantwoord kunnen worden en het mogelijk is nieuwe databronnen aan te sluiten. Voor de overige surveillancetaken zijn vanwege de continuïteit steeds twee medewerkers verantwoordelijk, zodat beleidsvragen altijd snel beantwoord kunnen worden. Dat is vooral van belang voor de infectieziekten die, naast COVID-19, vaak onderwerp zijn van maatschappelijk debat, zoals influenza (vaccinatie), Q-koorts en legionellose. Naast de informatie op de website wordt in 2021 wederom een jaarrapportage gepubliceerd met als titel 'Surveillance of influenza and other respiratory infections in the Netherlands: Winter 2020/21' en zal op verzoek informatie aan de Gezondheidsraad worden verschaft (zie V/150202/21/VG). Ook wordt het jaarlijkse 'Tuberculose in Nederland' (TiN)-rapport weer gepubliceerd. De respiratoire zoönosen psittacose en Q-koorts worden jaarlijks ook gerapporteerd in het RIVM-rapport 'Staat van zoönosen' (eindverantwoordelijkheid centrum Z&O). In 2021 zal EPI de taak 'Monitoring en evaluatie screenings' overnemen van de KNCV. Dit betreft de monitoring en evaluatie van de landelijke screeningsprogramma's voor tuberculose. Hierbij hoort het bron- en contactonderzoek en de screening van immigranten en asielzoekers op tuberculose. De bevindingen zullen gerapporteerd worden in het TiN-rapport en eens in de vijf jaar zal een evaluatie gedaan worden.

Middels de webpagina's, rapportages en bijbehorende 'infographics', informeert EPI professionals en het publiek op een heldere, betrouwbare en goed bereikbare manier.

Nederland heeft al 50 jaar een beproefde surveillance van respiratoire infecties door huisartsenpeilstations, die EPI uitvoert in samenwerking met Nivel zorgregistraties eerste lijn en IDS. Een vergelijkbare, landelijk representatieve wekelijkse surveillance van ernstig verlopende influenza door peilziekenhuizen is nog steeds niet beschikbaar. Wel is vanuit een RIVM-SPR project geconcludeerd dat een systeem van 'severe acute respiratory infections' (SARI) surveillance gebaseerd moet zijn op data die routinematig in ziekenhuizen worden verzameld; daaraan voldoen de financiële DBC/DOT codes zoals die door alle ziekenhuizen in Nederland verplicht worden gebruikt. Dit sluit ook aan bij de adviezen van het OMT influenza van september 2018. Een aantal academische en perifere ziekenhuizen heeft interesse getoond en eind 2020 zal deze SARI surveillance worden geïmplementeerd waarbij naast influenza en RSV ook COVID-19 meegenomen wordt. Dit is verder uitgewerkt in de offerte 'Thema respiratoir AIO'. Ook wordt de samenwerking

voortgezet met de stichting Nationale Intensive Care Evaluatie (NICE). Deze activiteiten zijn ook van belang om vroegtijdig verheffingen of clusters te kunnen signaleren, in het kader van 'pandemic preparedness' en voor detectie van nieuw opduikende respiratoire virussen, zoals SARS-CoV-2. NICE-data met betrekking tot het aantal COVID-19 patiënten opgenomen op de IC's en verpleegafdelingen van Nederlandse ziekenhuizen zijn ook opgenomen in de wekelijkse rapportage van de epidemiologische situatie COVID-19 in Nederland.

Op vrijwel alle onderwerpen waarop surveillance plaatsvindt, wordt ook deelgenomen aan -vaak extern gefinancierd- (internationaal) onderzoek. De influenza vaccineffectiviteit in Europa zal ook in het seizoen 2020/21 weer vroegtijdig worden geschat in het kader van het I-MOVE project en in 2020 en 2021 neemt het RIVM deel aan het I-MOVE COVID-19 project met als doel versterken van de eerste lijns surveillance voor COVID-19 met 8 Europese landen. RIVM heeft samen met het Deense Statens Serum Institut en het ECDC de verantwoordelijkheid om de Europese surveillance van RSV in kaart te brengen en te verbeteren in het kader van het Horizon2020-IMI project 'Respiratory Syncytial virus Consortium in Europe (RESCEU)'. Op het onderwerp 'preparedness' en impact van het influenza vaccinatieprogramma wordt de samenwerking met het Chinese CDC voortgezet (zie offerte MoU China).

EPI is nauw betrokken bij onderzoeken die in Nederland op het gebied van Q-koorts worden uitgevoerd. Ook in 2021 zal de database Q-koortsonderzoek up to date gehouden worden. Vanuit een additioneel budget (Cib-LCI) wordt in 2021 het screeningsprogramma op chronische Q-koorts mogelijk voortgezet. De implementatie en de monitoring van dit programma worden door EPI uitgevoerd.

Bovenstaande tekst resulteert in het volgende product (zie §9 productenkalender):
Cib-02.06 Jaarrapportage surveillance influenza en andere respiratoire infecties 2020/2021